

Flygfoto över Väst på stan från VK.s fotoarkiv. Fotograf: Jan Olofsson, maj 1984

KULTURMILJÖSTUDIE TILLHÖRANDE DETALJPLAN FÖR

KV. KORALLEN 10 MFL, UMEÅ

HISTORISKA HUS I NORR AB, 2024-11-29 rev. 2026-02-02

INNEHÅLL

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	2
SAMMANFATTNING	2
GÄLLANDE FÖRUTSÄTTNINGAR	4
RIKSINTRESSE	4
PLATSENS HISTORIA	7
VÄST PÅ STAN	8
NAMNGIVNA KVARTER INOM VÄST PÅ STAN	8
KV. KORALLEN OCH ANSLUTANDE KVARTER	9
(TEXTEN NEDAN TILL STOR DEL HÄMTAD UR BYGGNADSORDNINGEN VÄST PÅ STAN)	9
FLYGFOTON	11
ÖVERGRIPANDE KARAKTÄR	12
VÄGAR RUNT KV. KORALLEN	12
BYGGNADER I KV. KORALLEN	13
BESKRIVNING AV FASTIGHETERNA I KV. KORALLEN	16
VÄRDEBÄRARE	41
SAMMANFATTANDE VÄGLEDNING	41
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	43

UPPDATERA SLUTLIG FÖRTECKNING

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Kvarter	kv. Korallen
Stadsdel	Väst på stan
Kommun	Umeå kommun
Detaljplan	Gällande detaljplan från 1938
Beställare	Umeå kommun
Kontaktperson	Jonas Söderlind
Uppdragsansvarig	Annika Lindberg
Rapportdatum	2024-11-28

SAMMANFATTNING

Historiska Hus i Norr har fått i uppdrag av Umeå kommun att utföra en kulturmiljöstudie i samband med pågående detaljplaneläggning av kv. Korallen. Området ligger inom Riksintresset Umeå centrum. Syftet med studien är att utröna och beskriva aktuella tomter, byggnader och den närmaste omgivningens historia, karaktärsdrag och kulturhistoriska värden. I arbetet ingår också att utvärdera det utpekade riksintressets påverkan på områdets uttryck och gränser, samt ta upp viktiga punkter att iaktta och tillämpa inför projektering av en eller flera nya byggnader i kvarteret. Till underlag för arbetet har Översiktsplanen, Riksintresse kulturmiljö Centrala Umeå, riksintresseöversyn samt länsstyrelsens yttrande rörande miljöpåverkan från 2021-12-22 legat. Kulturmiljöstudien avser senare ligga till grund för en konsekvensanalys av ett nytt förslag till detaljplan som är under utarbetande. Den nya detaljplanen syftar till att möjliggöra en utökad byggrätt för bostäder med inslag av verksamheter.

Planområdet ligger inte inom utpekade värdekärnor för riksintresset. Däremot är ett flerbostadshus inom planområdet utpekad som särskilt värdefullt i Umeå kommuns byggnadsordning Väst på stan som antogs 2014. Utfallet av studien visar att kvarteret Korallen 10 har kulturhistoriska värden som framför allt är viktiga för Umeå ur ett lokalt perspektiv, men att de identifierade värdena genom samspel och helhetsverkan med kringliggande kvarter inom riksintresset bidrar till värden som även är viktiga på ett nationellt plan, såväl för stadsbilden som för förståelse för den bebyggelsehistoriska utvecklingen i stadsdelen. Området kan med andra ord tåla vissa begränsade ändringar om dessa utförs på ett medvetet sätt med hänsyn till kulturvärdena och stadsbilden.

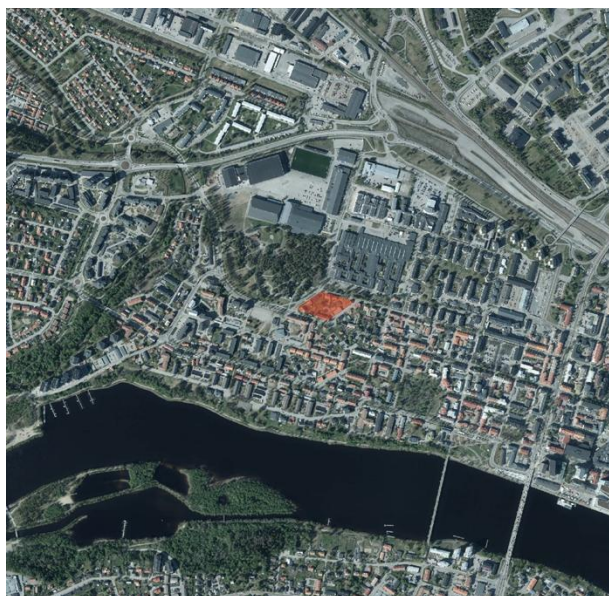
Rekommendationen vid en detaljeplaneändring är att Korallen 2 skyddas i detaljplan så att den byggnaden inte kan rivas eller förvanska ytterligare. Att ersätta Korallen 1s gatuhus och även tillåta viss förtätning med en ny bostadsbebyggelse på inre delar av kvarteret, i tomtgräns mot Korallen 8 och 9, bedöms möjligt utan att påtagligt skada riksintresset och de kulturhistoriska värden som finns i kvarteret. Viktigt är i sådana fall att de nya byggnaderna visar respekt gentemot

placering enligt områdets historiska bebyggelsestruktur och volymer samt att materialval anpassas till befintliga fasadernas karaktär och skala. Att ge kvarteret en helt kompakt bebyggelsefront mot väster skulle splittra kvarterets prägel och skada riksintresset.

Målbilden vid en begränsad exploatering måste vara att de nya byggnaderna blir en ny årsring bostäder som underordnar/infogar sig på området. Vår bedömning är att en kombination av boende och verksamhet riskerar påverka kvarteret negativt om inte verksamheten är mycket småskalig och förläggs på innergården.

Viktigt för att inte skada stadsbilden och riksintresset är att inte nya höjder och takformer som avviker för mycket från övriga byggnader accepteras. För att inte sudda ut riksintressegränsen mot omgivande bebyggelse längre sydväst om kvarteret Korallen bedöms ett fasadmaterial i trä i någon av de traditionella kulörerna rött, gula toner och grått infoga sig bättre i kvarteret än tegel och puts. En lucka mellan Korallen 2 och eventuell tillkommande bebyggelse är också viktigt att lämna för att inte störa den blåprickade byggnadens tydliga egnahemskaraktär.

Skalan i kvarteret begränsar sig genomgående till två till tre våningar. Vid förnyelse är respekt för skala, karaktär och att bevara de viktiga siktlinjerna genom området något som bör respekteras. Öppningar och grönska mellan husen bör även vårdas och vidmakthålls.

T.v.: Översikt över Väst på stan med det aktuella planområdet markerat i rött. Karta: www.lantmateriet.se 2024-09-02.

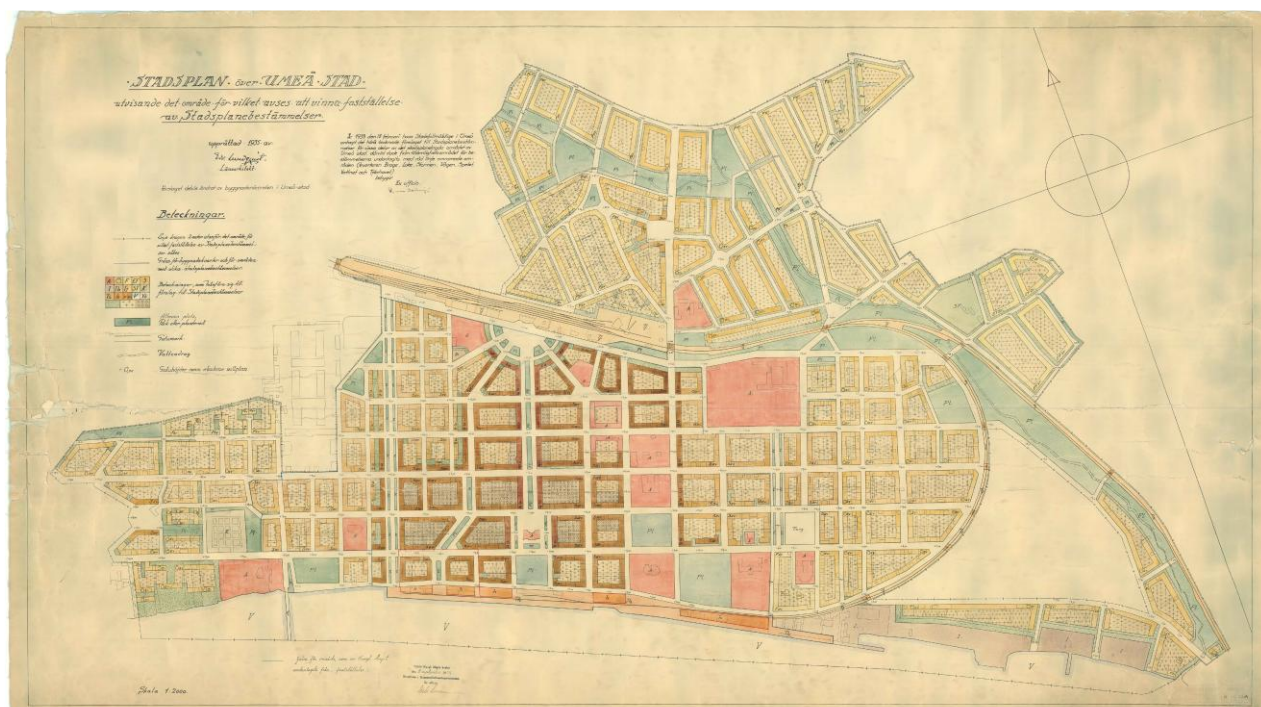

T.h.: Flygfoto över det aktuella planområdet Kv. Korallen. Karta: www.lantmateriet.se 2024-09-02.

GÄLLANDE FÖRUTSÄTTNINGAR

Aktuella planområdet ligger i ett riksintresse för kulturmiljövården. Det omfattar inte några enskilda eller statliga byggnadsminnen, men en av byggnaderna är blåprickad utpekad som särskilt kulturhistoriskt värdefull i Umeå kommuns Byggnadsordning för Väst på stan. Gällande detaljplan upprättades år 1935 och antogs år 1938.

Stadsplan över Umeå Stad upprättad 1935, antagen år 1938.

RIKSINTRESSE

År 1987 fattade Riksantikvarieämbetet beslut om vilka områden i landet som har kulturvården av riksintresse. Cirka 1 470 kulturmiljöer i landet pekades ut som riksintressanta, därav Umeå centrum, benämnd **Umeå AC10** som omfattar en stor del av centrala Umeå samt f d regementsområdet I20.

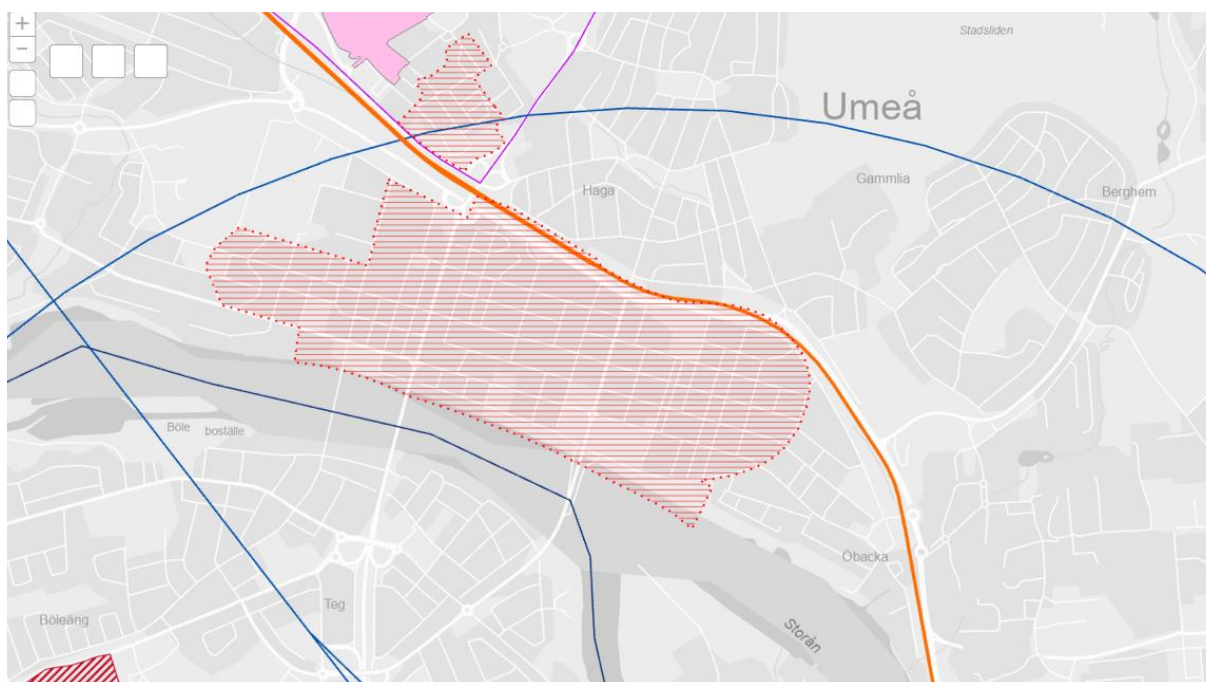
Länets riksintressen för kulturmiljövården har tillkommit i dialog mellan Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen och kommunerna. Hanteringen av riksintressena styrs av miljöbalkens 3:e och 4:e kapitel (miljöbalken 3 kap §6.). Länsstyrelsen har till uppgift att bevaka att riksintressena beaktas och inte påtagligt skadas genom olämpliga åtgärder. Tillskott och förändringar kan göras om kulturmiljöns värden beaktas. Riksintressebegreppet kan ses som en klassning av en miljöns kulturhistoriska värde och får därmed en viss status.

I motiveringen kan man läsa att *centrala Umeå är en residensstad som speglar 1600-talets stadsgrundningspolitik och utvecklingen inom stadsbyggnadskonsten under 1800-talets andra del och 1900-talets början med inslag av kontinentala influenser.*

Riksintresset för Umeå stad är en sammanhållen miljö som bildar en helhet och hålls ihop av ett antal karaktäristiska drag;

- *Residensstadsprägel med förvaltnings-, utbildnings-, regementsbyggnader och miljöer med framträdande placeringar och som är väl synliga i stadsmiljön.*
- ***Trästadskaraktär med trähus i en eller två våningar, enkla men medvetet utformade hus blandade med förnämlig panelarkitektur.***
- *Offentliga byggnader i sten upp till tre våningar.*
- ***Kvartersstruktur med huvudbyggnader placerade mot gatorna och enklare, lägre byggnader placerade mot kvartersmitten.***
- ***Avstånd och luft mellan husen.***
- *Rutnätsplan med öppna platser, genomsiktighet i alla riktningar och kontakt med älven.*
- *Historisk kommunikationsled och paradgata som ex. Storgatan.*
- *Breda, avskiljande esplanader.*
- ***Parker, björkalléer utmed gatorna samt trädgårdstomtr Öst och Väst på stan.***
- *Hamnstråk med gles och låg bebyggelse samt sjöfartspräglad och representativ fasad mot älven.*

I punktlistan ovan har de karaktärsdrag som är relevanta och präglar kvarteret Korallen 10 m.fl. fetmarkerats.

Den rödmarkerad yta på kartan omfattar riksintresset Umeå stad. Karta från Boverkets kartjänst Riksintresse.

Förklaring till kartan: Streckad linje markerar riksintresseområdets avgränsning. Numreringen hänvisar till de särskilda värdebeskrivningarna. Rödmarkerade områden utgör särskilda värdekärnor för riksintresset och uppvisar värdefulla stadsplanedrag. Grå och vita markeringar inom avgränsningen är områden med värdefulla stadsplanedrag. Skraffering markerar kommunikationsstråk som är särskilt representativa för riksintresset. Bild från länsstyrelsens.

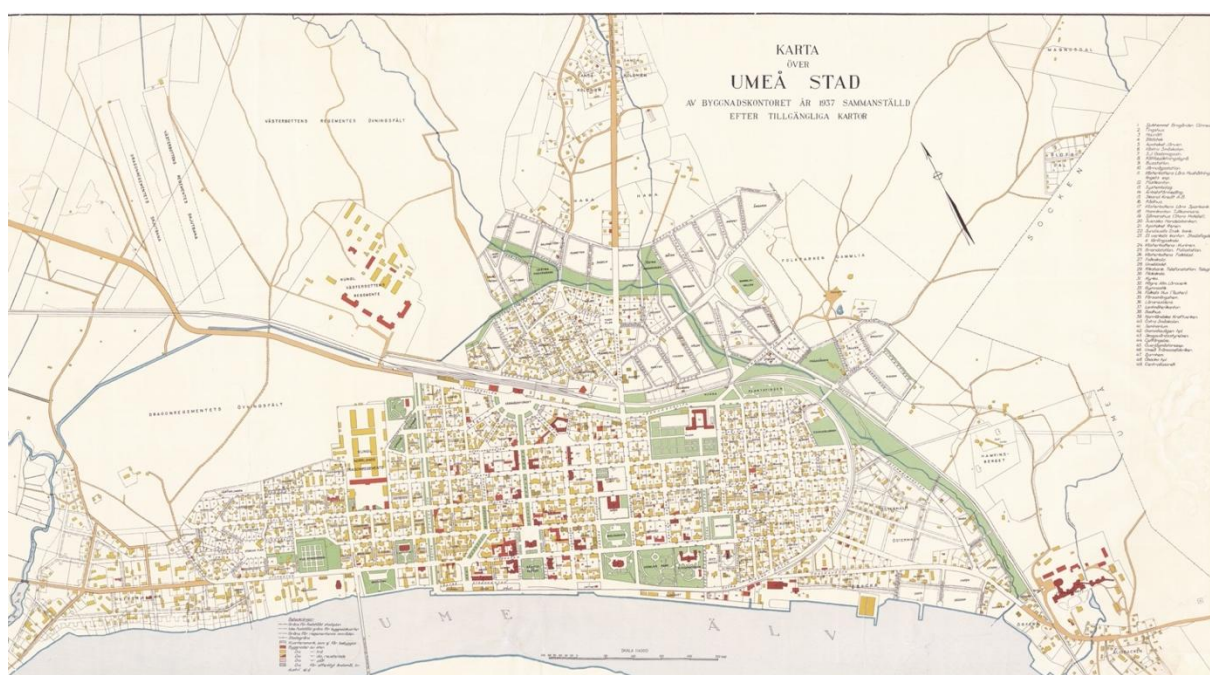

PLATSENS HISTORIA

Umeå har huvudsakligen varit en trästad och utanför centrumkärnan karakteriseras bebyggelsen fortfarande av trähus. I ett europeiskt perspektiv är detta något speciellt – den nordiska trästaden är ett begrepp och dit hör Umeå. De för Umeå karakteristiska trähusen är låga och byggda i en eller två våningar. Den största andelen bevarade sådana hus finns i de västra och östra stadsdelarna. Offentliga byggnader och ibland pampiga privathus skiljer ut sig genom att de oftast är byggda i sten upp till tre våningar. Det är ingen slump utan en följd av den byggnadsordning som gällde efter stadsbranden.

Karta Umeå stad från 1899.

Karta Umeå stad från 1937.

VÄST PÅ STAN

Väst på stan är stadsdelen närmast väster om Centrumfyrkanten. Det är en långsträckt stadsdel mellan älven och Vännäsvägen, i öster avgränsad av Västra Esplanaden och i väster av Tvärån. Stadsdelen får sin karaktär av de allékantade långgatorna, stadens första lasarett och äldsta bevarade kyrkogård, bevarad 1800-talsbebyggelse kring Broparken, miljön kring stadshuset på Dragonregementets gamla område och spridd äldre bebyggelse av lantlig karaktär. Väst på stan finns flera av Umeås äldsta bevarade byggnader, byggnader som undgick att drabbas av stadsbranden år 1888 och däribland åtta byggnadsminnesförklarade byggnader.

Omgivningen Väst på Stan har bevarats som ett lägre bebyggelseområde. Utmed Skolgatan och Dragongatan finns idylliska kvarter med egna hem och små hyreshus från 1920-, 1930- och 1940-tal. Söder därom ligger Döbelns plan, en grön oas flankerad av två långa bostadshus och stadsplan med oregelbunden planstruktur.

Söderut och västerut i stadsdelen finns inslag av större bostadsområden från 1950-, 1960- och 1970-tal. Norrut ligger Dragonskolan, en gång Sveriges största gymnasieskola, kvarteret Stigbygeln med verksamheter såsom brandstation, polishus, hälsocentral och äldreboende samt det stora utställningsområdet Nolia. Här ligger också stadsdelens sist tillkomna bostadsområde, Dragonfältet, som är resultatet av en arkitekttävling 1997. Utmed Umeälven i söder löper en strandpromenad som används flitigt av såväl stadsdelens invånare som umebor i gemen.

NAMNGIVNA KVARTER INOM VÄST PÅ STAN

Kvartersnamnen har i många fall en stark lokalhistorisk anknytning och tar ofta fasta på de gamla näringarna och berättar om stadens historia. De äldsta kvarteren Väst på stan har kvartersnamn med tydlig koppling till utkantbebyggelse och äldre tiders seder och bruk såsom utgård, lien och risten. Vanligt förekommande är också områdets bosatta yrkesutövare och hantverk som exempelvis Bagaren, Muraren, Skräddaren och Snickaren. Stadshusområdet som tidigare varit Norrlands Dragonregemente K4 har också namngivit flertal kvarter såsom soldaten, Skarpskytten, Jägaren, Spiltan och Sporren. De senare anlagda kvarteren har namngetts med anknytning till ädelstenar som exempelvis Rubinen, Opalen, Smaragden och Korallen. Det är oklart om det finns en mer bakomliggande anledning till namngivning av dessa kvarter.

Förklaring till kartan: Grön markering visar äldre kvartersnamn kopplade till områdets hantverk- och yrkesutövare. Lila markering visar koppling till Försvarsmakten, kavalleriet och militära befatningar. Gul markering visar senarelagda kvarter på temat ädelstenar. Rosa markering visar kvarter med koppling till det äldre jordbrukssamhället.

Kv. KORALLEN OCH ANSLUTANDE KVARTER

(Texten nedan till stor del hämtad ur Byggnadsordningen Väst på stan)

Kvarteret Korallen har sitt ursprung i 1900-talets egnahemsrörelse och speglar stadsdelens och kvarterens framväxt efter branden 1888 då man ville få fart på byggandet och helt nya bostadsområden planerades i städernas utkanter. Stadsplaner utformades efter statligt direktiv för friliggande bostadshus i högst två våningar, med eller utan inredd vind, vilket i praktiken innebar en blandning av egnahem och små flerbostadshus. Byggnaderna var då glest placerade i gatuliv, med entréer i huvudsak från innergården, i enstaka fall även mot gatan. De hade väl tilltagna tomter med större trädgårdar mot kvarterets mitt.

Fastigheterna inom kv. Korallen sträcker sig längst med Skolgatan, Signalvägen, Dragongatan och Hantverkaregatan. Kvarteret har succesivt förtätats då nya byggnader har uppförts och präglas idag av småhusbebyggelse från tidigt 1930-tal till sent 1970-tal då alla tomter i 1937-års stadsplan var bebyggda. De olika byggnaderna visar olika karaktärsdrag beroende på tillkomstår, men detta till trots bildar husen inom kvarteret ändå en relativt sammanhållen miljö. De enskilda byggnaderna i två plan, med eller utan inredd vind och grönskan mellan husen har stor påverkan på kvarterets och områdets karaktär och värde.

Samhörigheten med omkringliggande kvarter är också påtaglig. I korsningen Skolgatan/Repslagaregatan/Hantverkaregatan ligger en relativt samlad grupp med tvåfamiljs egnahem, idag ofta använda som enbostadshus. Takform och fönstertyper varierar med husens olika tillkomsttider. I Byggnadsordningen Väst på stan beskrivs detta med att ”hus från 1910-talet

har sadeltak och korspostfönster, att 1920-talets hus har brutna tak och tätspröjsade bågar upptill i korspostfönstren. På 1930-talet kom sadeltaken tillbaka och fönstren blev sexrutors tvåluftsfönster. Husen ligger på småstadsmässigt sätt i gatuliv och har stora lummiga trädgårdar som mot gatan avgränsas med traditionella spjälstaket. Kvarteren, som omfattar kvarteret Korallen, Skräddare, Turkosen och Pärlan utgör tillsammans en kulturhistorisk värdefull boendemiljö och ett värdefullt inslag i stadsbilden”.

Norra delen av kvarteren Snickaren, Skräddaren och Korallen söder om Dragongatan upptas av små flerbostadshus och tvåfamiljs egnahem. Trots viss varierande storlek och ålder bildar husen mot Dragongatan en relativt sammanhållen miljö. Björkarna utmed gatan, ljusinsläppen mellan de korta husen på dess södra sida och den bitvis lummiga grönskan på dess norra sida i kvarteren ger gatan en särskild karaktär. Flerbostadshusen har en enkel funkiskaraktär. Husen har tidigare varit målade i ljusa färger, men är idag huvudsakligen målade i faluröda och ockra kulörer. I kvarterets inre finns ett par små bevarandevärda och för dessa kvarter typiska gårdshus, som ursprungligen innehållit små lägenheter, vedbodas och förråd.

FLYGFOTON

Flygfoton över kv. Korallen med omgivningar ca 1960-talet (ovan), vid mitten av 1970-talet (mitten) och idag 2024 (nedan). Det är tydligt att 1960-talets ännu glesa karaktär med stora tomter och öppna, gröna ytor successivt ersatts av en alltmer förtätad stadsdel. Foto: www.lantmateriet.se 2024-09-02.

ÖVERGRIPANDE KARAKTÄR

VÄGAR RUNT KV. KORALLEN

Vy visar korsningen Skolgatan och Signalvägen med Hedlundadungen till vänster.

Skolgatan kantad av björkar. Vy i riktning mot väster. Gatuträden längs de öst-västliga gatorna är sedan 1987 klassade som riksintresse.

Vy från Skolgatan in mot Hantverkargatan.

Vy visar korsningen hantverkargatan/Dragongatan.

Vy visar Dragongatan i riktning mot centrala Umeå.

Vy visar gångstråk längst med Signalvägen med Hedlundadungen till höger.

BYGGNADER I KV. KORALLEN

Det finns åtta fastigheter inom kv. Korallen bebyggda med i huvudsak flerbostadshus med lägenheter och enskilda bostäder för en- eller tvåfamiljer. Samtliga byggnader är uppförda under åren 1933–1976. Utbyggnaden skedde långsamt under de första årtiondena och kvarterets samtliga tomter var först på 1970-talets slut bebyggda. Därefter har förändringar i området främst handlat om renoveringar och tillbyggnader av exempelvis garage, verandor, balkonger samt byte av fönster.

Kv. Korallen 1. Skolgatan 1A. Byggår: 1933

Kv. Korallen 1. Garage.

Kv. Korallen 2. Skolgatan 1B. Byggår: 1933

Kv. Korallen 2. Vy mot innergård med tillhörande garage.

Kv. Korallen 10. Hantverkaregatan 3A, 3B, 3C. Byggår: 1967

Kv. Korallen 10. Parkeringsplatser med skärmtak, carport.

Kv. Korallen 5. Hantverkaregatan 3A, 3B, 3C, 3D. Byggår: 1976. 4st 4 rums radhus på ca 116 m². Privata fastighetsägare

Kv. Korallen 5. Innergård med förråd och parkeringsplatser under tak, carport.

Kv. Korallen 6. Hantverkaregatan 5A, 5B. Byggår: 1935

Kv. Korallen 6. Garagelänga på innergård.

Kv. Korallen 7. Dragongatan 2C. Byggår: 1939, ca 826 m² tomt.

Kv. Korallen 7. Vy mot innergården. Garagelänga och entréer till bostadshuset.

Kv. Korallen 8. Dragongatan 2B. Byggår: 1952

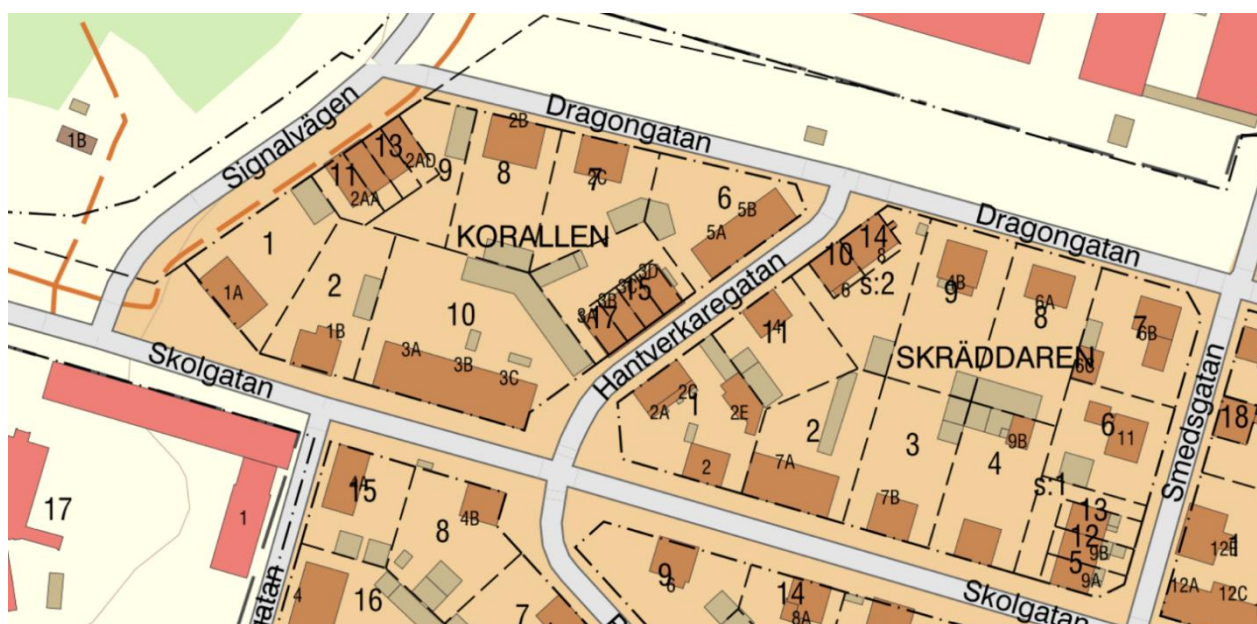
Kv. Korallen 8. Garageinfart.

Kv. Korallen 9. Dragongatan 2A, 2B, 2C. Byggår: 1973

Kv. Korallen 9. Vy mot garagelängan..

Kv. Korallen med fastighetsgränser. Karta: www.lantmateriet.se

BESKRIVNING AV FASTIGHETERNA I KV. KORALLEN

KORALLEN 1 – Skolgatan 1a

Kv. Korallen 1. Uppfördes år 1933.

Vy från Skolgatan.

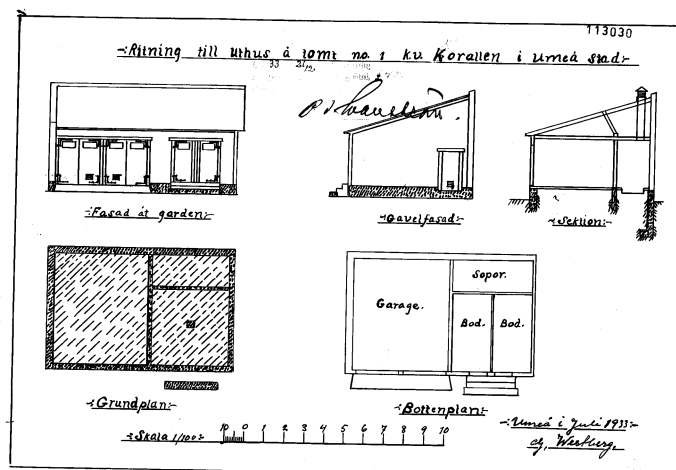
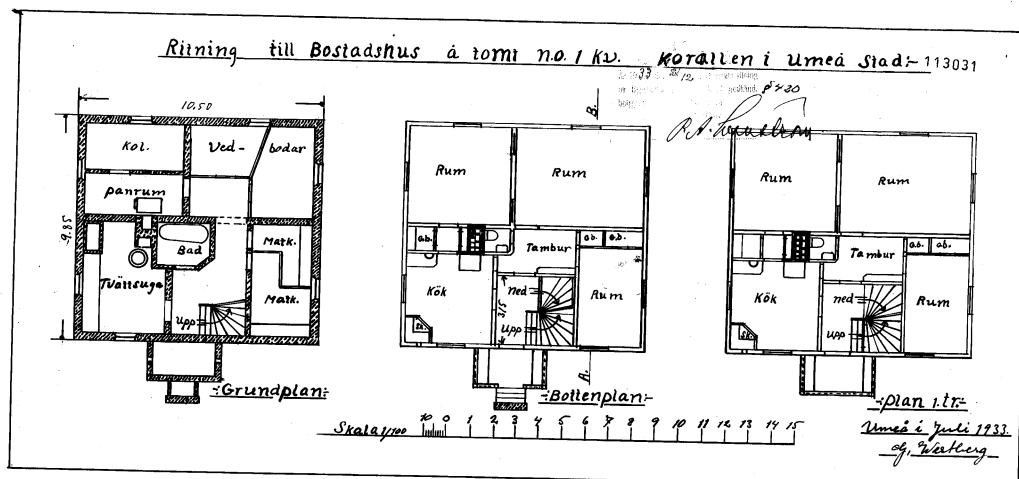
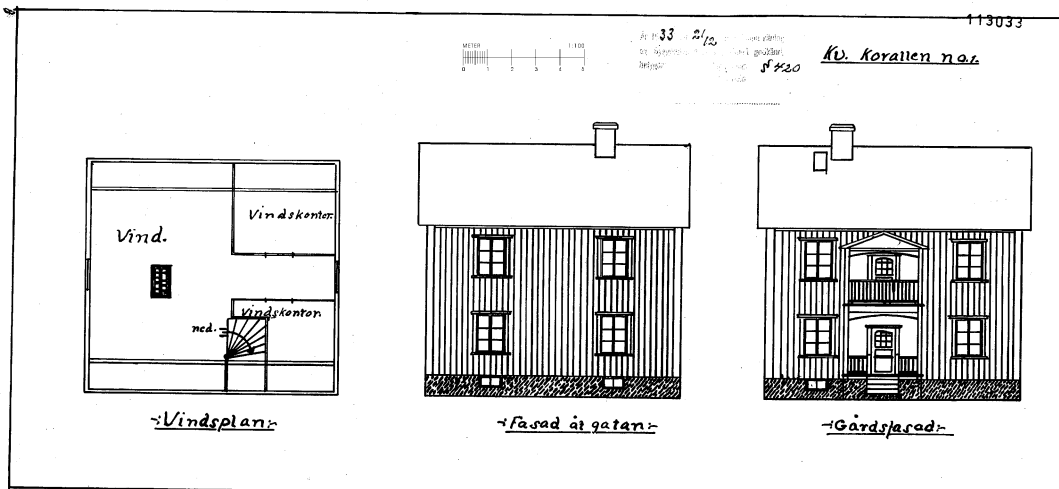

Öppnar mellan husen.

Garagelänga tillhörande fastigheten.

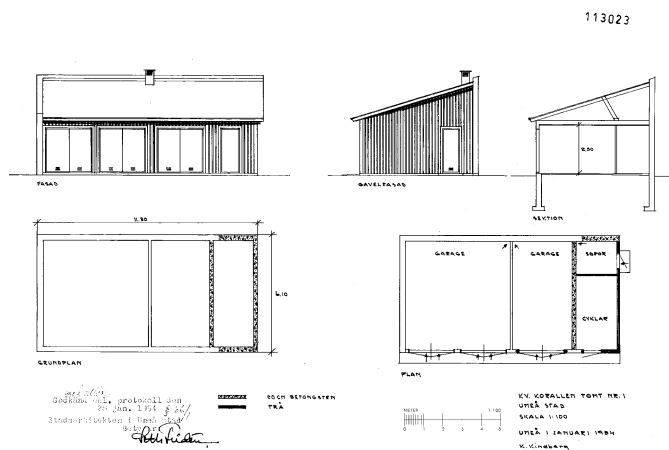
Korallen 1, i korsningen Skolgatan/Signalvägen, är ritat av arkitekt G. Westberg. Huset uppfördes år 1933 som en tvåfamiljsegenhet med en lägenhet på vardera planet. Fastigheten har sedan dess genomgått omfattande ombyggnationer vid ett flertal tillfällen. På 1940-talet förlängdes huset mot sydöst med en lägenhet i två plan samt en inredd vind med ett rum och kök i den nordöstra delen av bostadshuset. Samtidigt ersattes de spröjsade fönsterbågarna med moderna 2- och 3-lufsfönster efter tidens funktisideal. På 1980-talet tilläggsisolerades huset utvändigt och fasaden fick en mer sentida lock-/villapanel. Fönster som tidigare suttit i fasadliv, flyttades inte ut i fasaden och blev därmed ”indragna” i fasaden. Grunden, gjuten betong, tilläggsisolerades inte och blir därför indragen från det nya fasadlivet är försedd med några, sannolikt ursprungliga, vitmålade källarfönster. Tak klätt med tegelimiterande svart plåt. Bostadshuset innehåller idag fyra lägenheter.

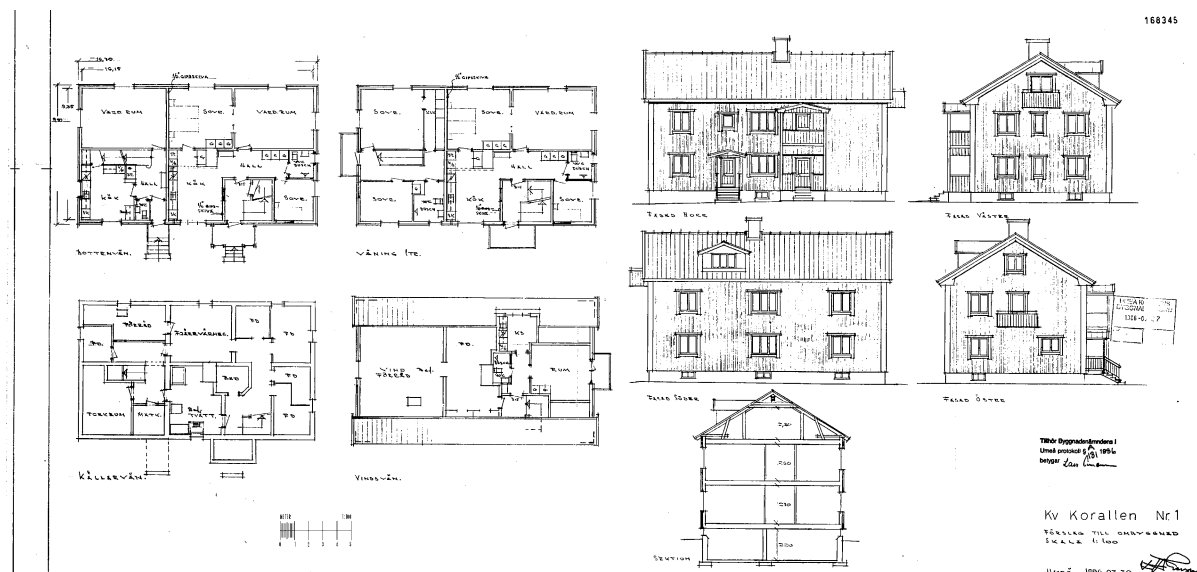
Bygglövsritningar från år 1933. Bostadshus, två-familjs egnahem med en lägenhet i vardera planen. Två vindskontor, i övrigt oinredd vind. Garagelänga med förråd och sophantering.

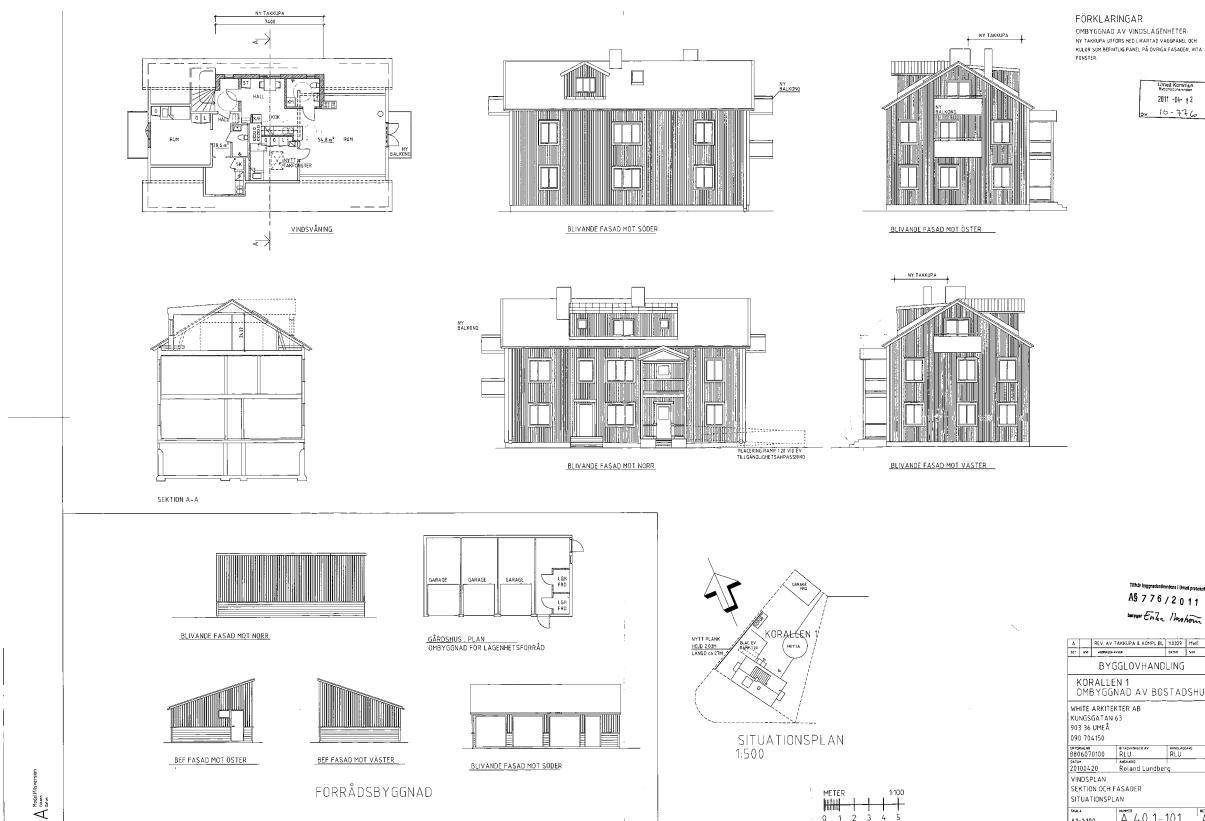
En utbyggnad gjordes redan år 1949. Huset förlängde 6m i sydöstlig riktning för en lägenhet i två plan samt en vindslägenhet med ett rum och kokvrå.

1954 sker en utbyggnad av garage med plats för cyklar och sopor. Här sker också ett byte av garageportar till täta portar utan ljusinsläpp.

1986 sker främst en omfördelning av lägenhetsytor.

2010 byggd den lilla vindslägenheten om och tar nu hela vindsytan i anspråk. En större takkupa tillkommer. Garagelängan med befintlig smal locklistpanel upptill kvarstår, men nedtill (kanske p.g.a rötskador) ersätts den med ett lågt sittande midjeband med liggande bred fasspontpanel. Spår finns av grön kulör under den gula flagade färgen.

HISTORIK SAMMANFATTNING

- 1933 – Bostadshus tvåfamilj-egnahem uppfört år 1933
- 1940 – Del av vind inreds med en lägenhet med ett rum och kök.
- 1949 – Huset förlängs 6m i sydöstlig riktning. Tillbyggnaden inrymmer en lägenhet i två plan. Del av oinredd vind inreds med 1 rum och kokvrå. Utbyggnad av takkupa till vindslägenhet tillkommer.
- 1954 – Utbyggnad av garage. Nya dörrar och garageportar.
- 1969 – Ny balkong till vindslägenhet.
- 1986 – Ombyggnation invändigt. Omfördelning av lägenhetsytor bl.a igensättning av vägg mellan befintlig och tillbyggd del från 1949.
- 2003 – Ny altan med räcke i anslutning till den sydvästra entrén.
- 2011 – Större vindsvåning och ny takkupa samt nya balkonger. Ombyggnation av garage med tre separata garageplatser och nya lägenhetsförråd.

KULTURHISTORISK KARAKTÄR

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

- Ingår i Riksintresse (Skolgatan med anslutande stadsrum)
- Björkallé längst med Skolgatan.
- Ett tydligt gaturum med hus i gatulivet.
- Stor innergård med garagelänga
- Småskalighet, högst två våningar med inredd vind.
- Tidstypiskt lågt staket i trä som ger god insyn till innergården.

KULTURHISTORISK BEDÖMNING OCH TÅLIGHET

Tillbyggnaden mot öster, tilläggsisoleringen och fönsterbytet har påverkat byggnadens kulturhistoriska värde negativt och gjort den mindre läsbar. Den sedan 1949 utökade byggnadsvolymen och ändrade fönstertypen har gett flerbostadshuset på Korallen 1 mer släktskap med 1940-talets närliggande flerbostadshus i två våningar (t ex det på Dragongatan 2c) än med Korallen 2, den blåprickade byggnaden närmast österut. Om det inte varit för den okänsliga tilläggsisoleringen och klumpigt utformade takkupan som ytterligare drar ner värdet hade denna byggnad kunnat tillskrivas ett måttligt kulturhistoriskt värde. I dag är det framför allt den snedställda placeringen, begränsade höjden, sadeltaksformen och kvarvarande lummighet mellan grannhusen som är uttryck för riksintresset och i viss mån bidrar till helhetsupplevelsen av kvarteret. Exteriört har byggnaden ett jämförelsevis **lågt kulturhistoriskt värde**.

KORALLEN 2 – Skolgatan 1b

Fasad mot Skolgatan. Notera hur flytt av två fönster i bottenvåning och 1 tr. i samband med 1970-talets invändiga rockad har påverkat symmetrin.

Vy från innergården med entré till bostadshus, en numera varmbonad och inglasad veranda.

Tidsenligt lågt trästaket med grind.

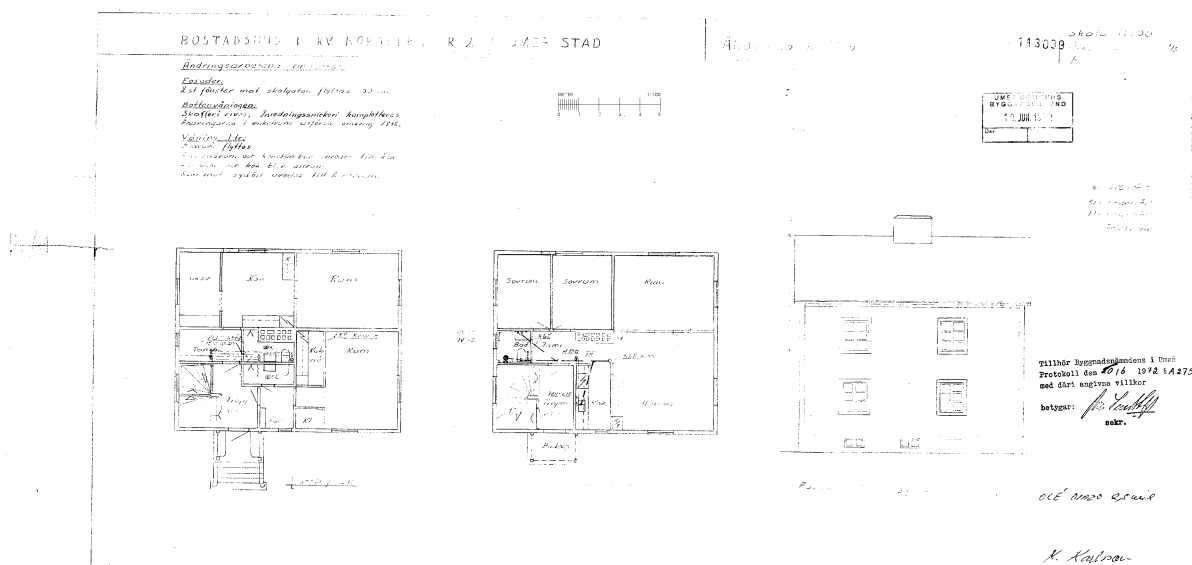

Hus i gatuliv med björkallé.

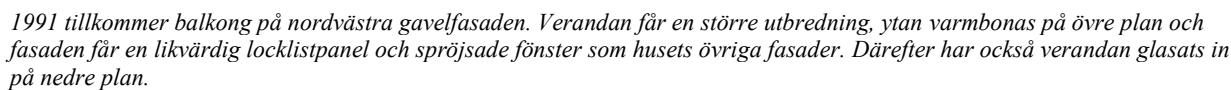
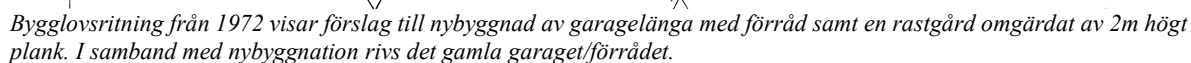
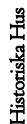
Korallen 2 på Skolgatan 3 uppfördes år 1933 som bostadshus, ursprungligen med en lägenhet på två rum och kök i vardera planet. Taket har svarta betongpannor och fasaden har gulmålad locklistpanel med obruten stående träpanel. En mer omfattande invändig rockad utfördes år 1972 då bland annat sovrum flyttades mot innergården och köket ut mot den mer trafikerade Skolgatan. Rockaden medförde även att skafferiet revs och inredningssnickerier kompletterades. Insidans planlösning kom även att påverka exteriören och husets symmetri i och med flytt av två fönster mot Skolgatan. År 1974 byggdes ett garage på innergården som ersatte ett mindre garage eller förrådsbyggnad. År 1991 tillkommen balkong på den västra gaveln och mot innergården fick den öppna tvåvåningsverandan en större utbredning, ytan varmbonades med likvärdig locklistpanel och spröjsade fönster.

Bygglövsritning från 1933. En korsplan med fyra rum kring en gemensam skorsten i byggnadens mitt. Ett rum utgör entré med hall med trappa till övervåningen, två rum mot Skolgatan och ett kök med alkov mot innergården. Vedförvaringen tyder på vattenburen värme från en vedeldad panna i källaren.

Bygglövsritning från 1972 visar en ombyggnadsrockad där bl.a sovrums flyttas mot innergården och kök mot den mer trafikerade Skolgatan.

HISTORIK SAMMANFATTNING

- 1933 – uppförande av egnahem bostadshus.
- 1942 – ändringar i enkelrum.
- 1972 – två fönster mot Skolgatan flyttas ca 30cm i sidled. Rum flyttas mot innergården och kök mot den mer trafikerade Skolgatan. Rockaden medför att skafferirivs och inredningssnickerier kompletteras. Våning 1 tr. badrum flyttas.
- 1974 – befintligt garage eller förråd rivs och ersätts av ny garagelänga med förråd samt rastgård omgärdad av ett 2m högt plank.
- 1991 – Verandan får en större utbredning och varmbonas. Balkong tillkommer på gavelfasad mot nordväst och fönster på sydöstra gaveln.

KULTURHISTORISK KARAKTÄR

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

- Ingår i Riksintresse, längst Skolgatan med anslutande stadsrum.
- Tidstypiskt, god representant för egnahemsbyggandet vid tiden för uppförandet. Viktigt inslag i kvarteret och i områdets övergripande karaktär.
- Stort kulturhistoriskt värde, blåprickad i Byggnadsordningen för Väst på stan.
- Tydliga gaturum, hus placerat i gatulivet.
- Björkallé
- Sexrutors tvåluftsfönster med isolerruta i innerbåge i övrigt till synes bevarade i originalskick.
- Oförändrat fasadmateriäl med smal locklistpanel,
- Tidstypiskt stor och djup innergård med träd och buskar. Rönne, björk
- Tidstypiskt lågt trästaket med grind som ger god insyn till innergården
- Grusbeklädd infart

KULTURHISTORISK BEDÖMNING OCH TÅLIGHET

Fasaden mot Skolgatan och gavelfasaderna gör exteriören till en god representant för 1930-talets egnahem och villabebyggelse med enkla former och symmetri som var utmärkande för tiden. Ändringarna av verandan minskar det kulturhistoriska värdet, men trots ombyggnationerna på 1970 och 90-talet är den en tydlig årsring med många ursprungliga kvaliteter bevarade.

Byggnaden finns med i byggnadsordningen för Väst på stan, är blåprickad och klassad som särskilt kulturhistoriskt, arkitektoniskt eller miljömässigt värdefull. Den tillför ett stort arkitekturhistoriskt och miljöskapande värde på platsen och för helheten längst Skolgatan, för kv. Korallen och de omkringliggande kvarterens bevarade äldre småskaliga bebyggelse.

Korallen 2 har **ett särskilt högt kulturhistoriskt värde** som den tidigaste årsringen inom i kvarteret Korallen. Den vittnar mer än övriga hus om den tidigaste boendemiljön i denna del av riksintresset. Exteriöra ändringar bör endast göras i syfte att återgå till ett mer ursprungligt utseende (entrépartiet mot innergården). Vid kommande takomläggning bör till exempel ursprunglig skivtäckning eller täckning med tidsenligt enkupigt lertegeltak väljas.

KORALLEN 5 – Hantverkaregatan 3A, 3B, 3C, 3D

Radhus från 1976.

Vy från innergården.

Korallen 5

Radhuset, med förebild i engelska arbetarkvarter, introducerad i Sverige på 1920-talet. Till Umeå kom radhusen på 1950-talet då en mindre grupp uppfördes i stadsdelen Haga. Det stora genombrottet för radhusbyggandet kom dock på 1970-talet. Då fanns ännu lediga tomter inom kv. Korallen som kom att bebyggas under åren 1973-76.

Byggnaden är uppförd i trä, i två våningar med entré i markplan från innergården samt en indragen balkong i plan 2. Fönster har spröjsade tvålufts-fönster med fyra rutor.

HISTORIK SAMMANFATTNING

- *Radhus uppfört år 1976*
- *Lägre tryckimpregnerat staket framför tre av fyra radhus*

KULTURHISTORISK KARAKTÄR

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

- *Ingår i Riksintresse*
- *Tydliga gaturum, hus placerat i gatulivet*
- *Sadeltak*
- *Oförändrat fasadmateriäl och färgsättning*
- *Fyrarutors tvålufts-fönster bevarade i originalskick.*
- *Entré från innergårdar med egen liten grönyta.*
- *Grön gemenskapsyta på innergården*

KULTURHISTORISK BEDÖMNING OCH TÅLIGHET

Radhuset har ännu inte genomgått några synligare exteriöra förändringar och har därför ett visst värde som representant för sin hustyp och som senaste årsring inom kvarteret. Radhusets unga ålder och utbredning på längden hör dock inte till det som är värdebärande för detta kvarter eller riksintresset Umeå centrum, vilket gör att det bara kan tillskrivas ett **lågt kulturhistoriskt värde**. Att det är detta kvarter som byggföretaget KB Korallen, som genom sin radhusproduktion under 1970–80-talet gjort avtryck i många av stadens centrala kvarter, stärker i viss mån värdet på radhusen i just detta kvarter. Det bör behållas så autentiska som möjligt ur en kulturhistorisk synvinkel.

KORALLEN 6 – Hantverkaregatan 5A, 5B

Korallen 6, vy från Hantverkaregatan.

Vy från Dragongatan mot innergården.

Ursprungligt garagelänga med mycket karaktär. Tidstypiska garageportar med glasparti upptill.

Balkonger med sinuskorrugerad plåt. Originalport.

Innergård med många bevarandevärda detaljer.
Ekologisk mångfald... ☺

På tomtens norra hörn mot Dragongatan växer en ståtlig lönn
vars krona breder ut sig över stora delar av innergården.

Korallen 6

Korallen 6 på Hantverkaregatan 5a och b uppfördes år 1935.

Fasad är klädd med stående locklistpanel och färgsatt i en bruten vit kulör. Tegelpannor på taken. Originalfönstrens enkla tvåluftsfönster med mittpost i trä har ersatts med kraftigare bågar i metall. Många fina originaldetaljer finns dock bevarade såsom den djupa någon indragna entrén med originalporten i teak och glasade partier och det autentiska trapphuset med tidstypiskt trappräcken och golvet stensättning. Balkongerna med finkorrugerad plåt mot gatan.

HISTORIK SAMMANFATTNING

- 1935 - Bostadshus uppfört
- Förlängt och sammanbyggt mot norr? (Har ej beställt ritningar på denna fastighet)
- Bygglov för takkupor, inredande av vind?

KULTURHISTORISK KARAKTÄR

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

- Tidstypiska stora djupa innergårdar med gräsmatta, buskar och rabatter
- Tidstypiskt lågt trästaket som ger god insyn till innergården
- Ursprunglig brädfodring
- Balkonger med kurrugerad plåt
- Sadeltak
- Ursprunglig och välbevarad garagelänga på innergården. Tidstypiska garageportar med glasparti upptill.
- Lönnen "vårdträd" och den rabatt- och gräsbevuxna utemiljön

KULTURHISTORISK BEDÖMNING AV TÅLIGHET

Förlängningen, tillägget i form av takkupor och ett mindre anpassat fönsterbyte har genomförts, vilket påverkar det kulturhistoriska värdet negativt. Fortfarande är många andra detaljer och karaktärsdrag från fyrtiotalet bevarade och det ger fastigheten ett **medelhögt kulturhistoriskt värde**. Innergårdens stora grönyta, synlig från mot Dragongatan stämmer också väl med de fyra fetmarkerade punkterna/karaktärsdragen i riksintressebeskrivningen ovan. Framtida ändringar bör syfta till att underhålla och bevara karaktärsdragen från 1900-talets tidigare hälft.

Urklipp från karta från 1937

KORALLEN 7– dragongatan 2c

Korallen 7, dragongatan 2c uppfördes år 1939. Nya enluftsfönster med fuskspöjs. Plastfönster i källarvåning.

Vy från innergården med garagelänga till vänster och bostadshus med entrén till höger.

Stor djup innergård med buskar och träd. Bondsyrén

Fönsterbyte till enlufts-fönster med fuskpröjs och plåtbeklädnad.

Korallen 7

Flerbostadshus uppfört år 1939.

HISTORIK SAMMANFATTNING

- *Bostadshus uppfört år 1939*
- *Fönsterbyte 2010-20-tal*
- *Utbyte staket, altanbygge 2010-tal?*

KULTURHISTORISK KARAKTÄR OCH BEDÖMNING

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

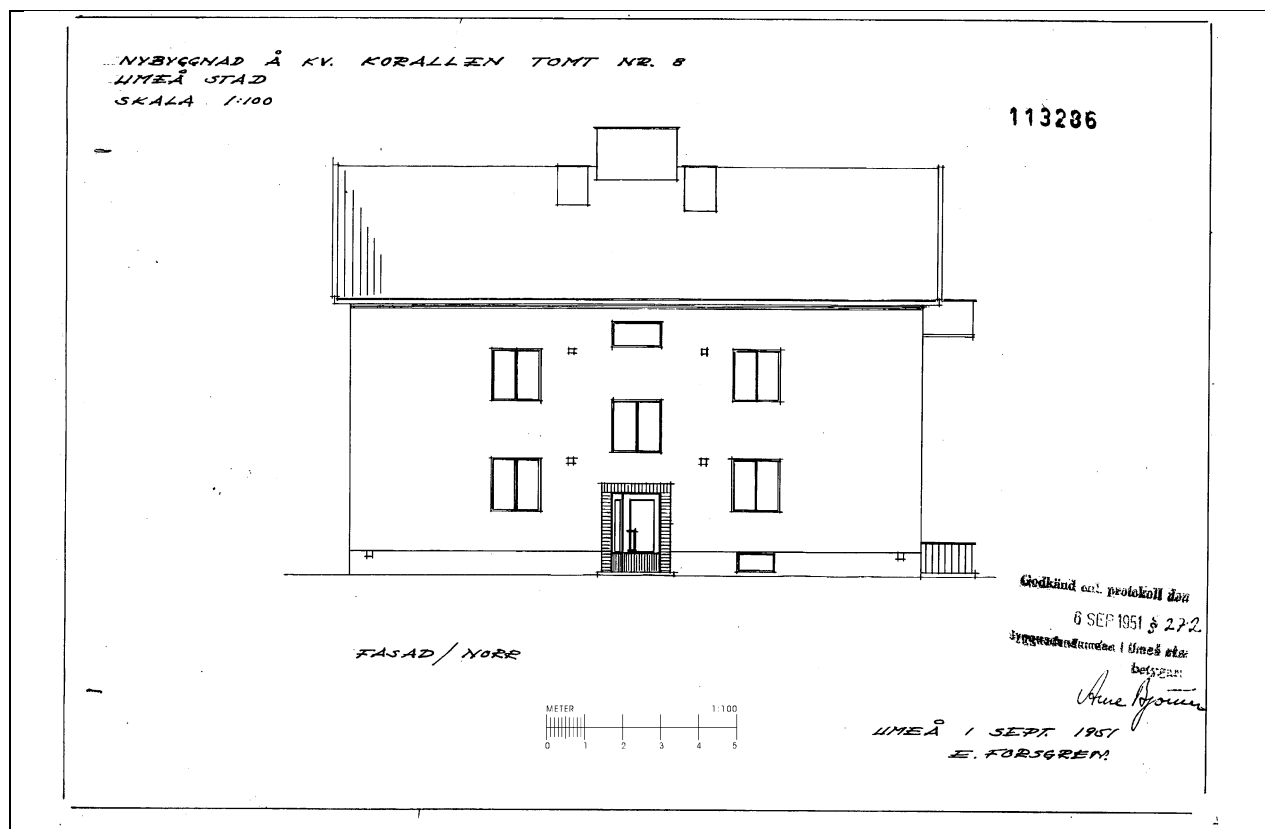
- *Tidstypiska stora djupa innergårdar med*
- *Tidstypiskt lågt trästaket som ger god insyn till innergården*
- *Oförändrat fasadmateriäl med smal locklistpanel.*
- *Fönsterbyte till bågar i metall.*
- *Garagelänga på innergården.*

KULTURHISTORISK KLASSIFICERING OCH BEDÖMNING AV TÅLIGHET

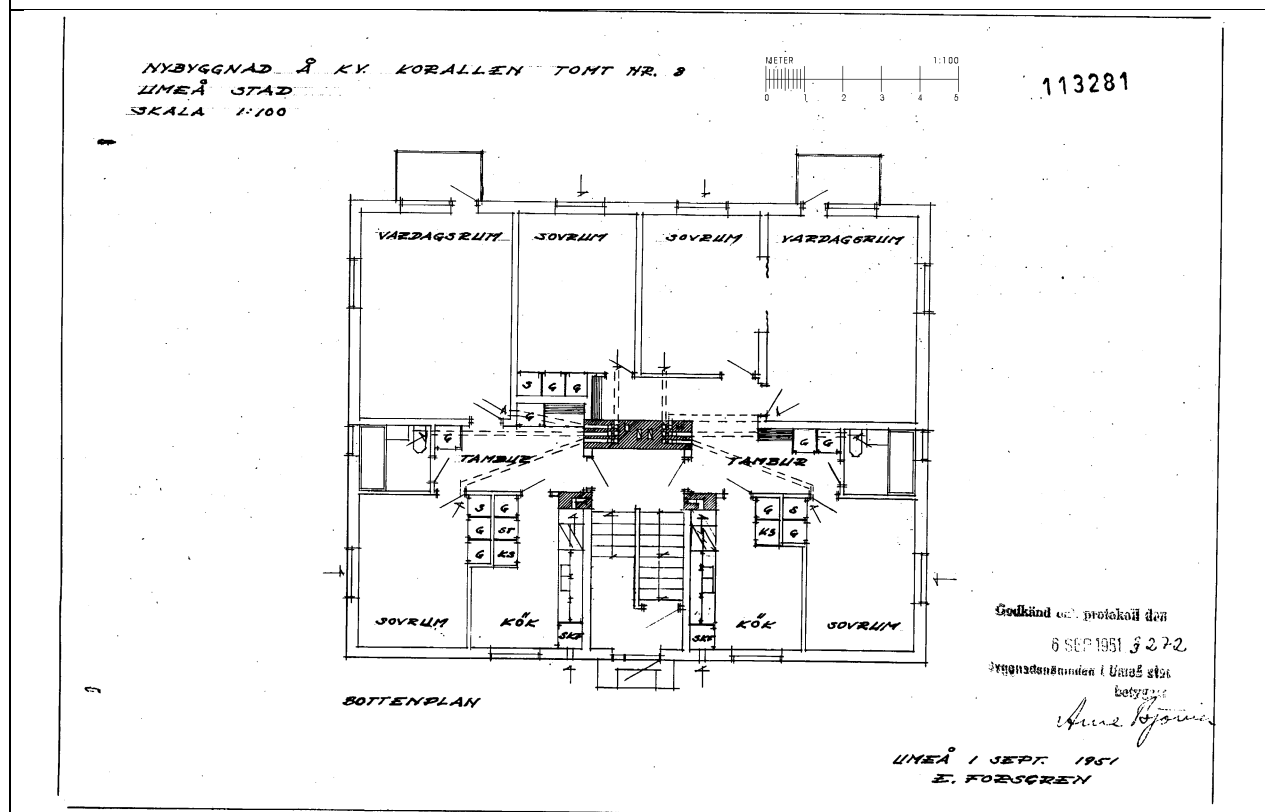
Fönsterbytet, den omfattande asfalteringen och altanbygget är till nackdel för kulturvärdet. I övrigt att byggnaden i stort ett gott exempel på 1930–40-talets fristående flerbostadshus i två våningar med inredd vind. Den symmetriska fasaden i tunn relief och mild ljus färgsättning är mycket tidstypisk. Att sadeltaket med tvåkupigt tegel undgått förändringar (som vindskupor) gör byggnaden särskilt representativ den sympatiska folkhemsmiljön som ingår i riksintresset. Fastigheten har betydelsen för helheten och kvarterets äldre struktur och luftighet, vilket ger byggnaden ett **høgt kulturhistoriskt värde**.

KORALLEN 8 – dragongatan 2b

	
<i>Kv. Korallen 8. Dragongatan 2B. Byggår: 1952</i>	<i>Vy från innergården.</i>
	
<i>Garagelänga med nya garageportar i metall</i>	<i>Tidstypiskt glasad entrédörr med ett smalare sidoställt parti från 1950-talet med sparkplåt, draghandtag och med tegelomsättning.</i>
Korallen 8 Flerbostadshus uppfört år 1952.	

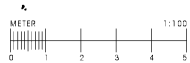
Bygglövsritning från 1951 visar

1951 – bygglövsritning för uppförande av flerbostadshus med totalt fem lägenheter. I bottenvåning finns 2st lägenheter, 1st 2 rum och kök och 1st 4 rum och kök. 1 tr. finns 2st 3 rums lägenheter och på vinden finns en 1 rums lägenhet.

GARAGE Å TONT NR 8 KIL KORALLEN
UMEÅ STAD
SKALA 1:100

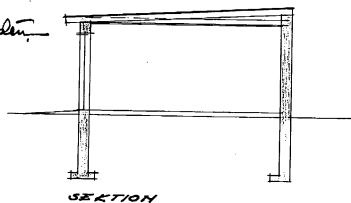

Godkänd enl. protokoll dnr.

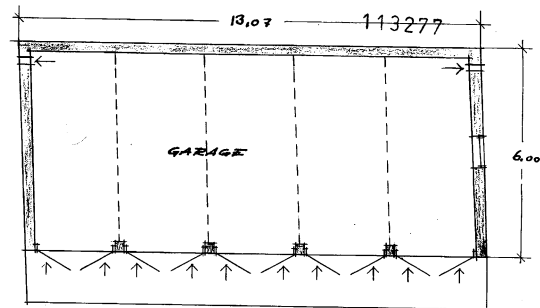
11 JUN 1953 8/199

Byggnadsnämnden i

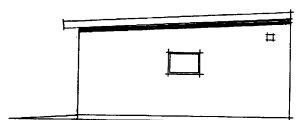
Sten Eriksson

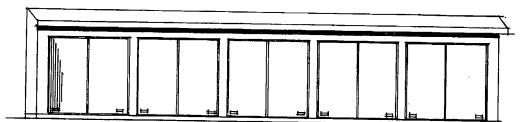
SEKTION

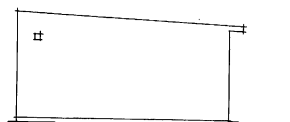
PLAN

FASAD / VÄSTER

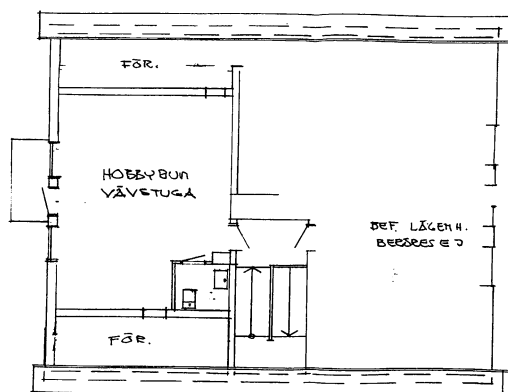
FASAD / NORR

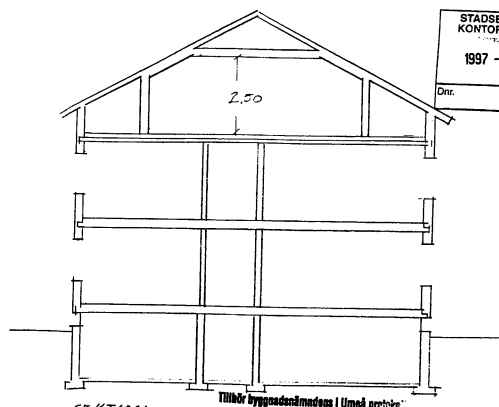
FASAD / ÖSTER

UMEÅ 1 MAJ 1953
E. FÖRSGREN

Bygglövsritning från 1953 visar förslag till nybyggnad av garagelänga.

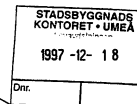
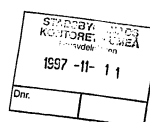

VINDPLAN

SEKTION

261431

A5819/1997

Sten Eriksson
KORALLEN 8

INREDNING AV HOBBYRUM

PLAN SEKTION SKALA 1:100

BOTSMAK 871028

K.-A. HOLMSTEDT

1997 – oinredd vind byggs om till hobbyrum och vävstuga.

HISTORIK SAMMANFATTNING

- 1952 - Bostadshus uppförs med fem lägenheter.
- 1953 - Bygglovsritning för uppförande av garagelänga med plats för 5 bilar.
- 1997 – Ombyggnation av oinredd vind till hobbyrum och vävstuga.

KULTURHISTORISK KARAKTÄR

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

- Välbevarat från 1950-talet
- Markerad entré med tegelomfattning i gatuliv.
- Tvåluftsönster till synes bevarade i originalskick.
- Tidstypisk stor djup innergård med mycket grönska och uppvuxna träd.
- Tidstypiskt lågt trästaket som ger god insyn till innergården.
- Stor detaljrikedom bevarat i originalutförandet, såsom ursprungliga armaturer, beslag, trycken, trapppräcken, dörrar och fönster.
- Sadeltak
- Putsad fasad i originalutförande med tidstypisk kulör.
- Generös tomtyta med uppvuxna träd och buskar.
- Garagelänga med förråd på innergården.

KULTURHISTORISK KLASSIFICERING OCH BEDÖMNING AV TÅLIGHET

Bostadshuset är ett gott exempel på 1950-talets fristående flerbostadshus i kvardröjande funkisstil. Den symmetriska fasaden i puts och mild ljus avfärgning håller hög autenticitet. Fastigheten har stor betydelse för helheten och kvarterets äldre struktur och luftighet, vilket ger byggnaden ett **høgt kulturhistoriskt värde**.

KORALLEN 9 – Dragongatan 2a- d

Vy från Signalvägen

Vy mot parkeringen med garagelänga. Innergården är mer inhägnad med staket mot insyn.

Parkeringsyta intill garagelänga. Ytan är beklädd med asfalt.

Garagelänga med förråd som tillhör fastigheten Korallen 9 garageportar i plåt.

Korallen 9

Fastigheten uppfördes år 1973.

KULTURHISTORISK KARAKTÄR

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

- *Ingår i Riksintresse*
- *Rödmålad locklistpanel, originalutseende förutom att gavelfasaderna ändrats och fått en horisontell list i linje med underkanten på övervåningens fönster.*
- *Sadeltak*
- *Fyra- och sexrutors tvåluftsfönster i originalskick.*
- *Entré från innergårdar med egen liten grönyta.*

KULTURHISTORISK KLASSIFICERING OCH BEDÖMNING AV TÅLIGHET

Även detta radhus, som är några år äldre än det andra läge, är exteriört oförändrat och en god representant för sin hustyp. Radhuset tillhör den senaste årsringen inom kvarteret och denna länga har ett mer synligt läge, vilket från Hedlundadungen sett inneburit att intrycket är något splittrat. Radhusets unga ålder och utbredning på längden hör inte till det som är värdebärande för detta kvarter eller riksintresset Umeå centrum. Radhuset har sadeltak och är småskaligt, men kan trots detta bara kan tillskrivas ett **lågt kulturhistoriskt värde**. Att det är detta kvarter som byggföretaget KB Korallen, som genom sin radhusproduktion under 1970–80-talet gjort motsvarande avtryck i många andra av stadens centrala kvarter, stärker i viss mån värdet på just dessa radhus. De bör behållas så autentiska som möjligt ur en kulturhistorisk synvinkel.

KORALLEN 10 – Skolgatan 3

En god representant för 1960-talets flerbostadshus i vitt tegel och brunlaserade trädetaljer runt fönster, balkonger och överbyggnad av källartrappa.

Vy från Skolgatan med bjökallé.

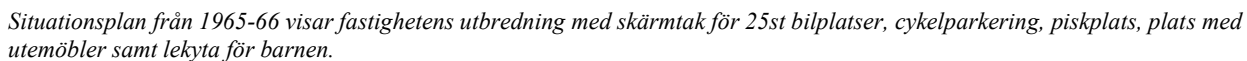

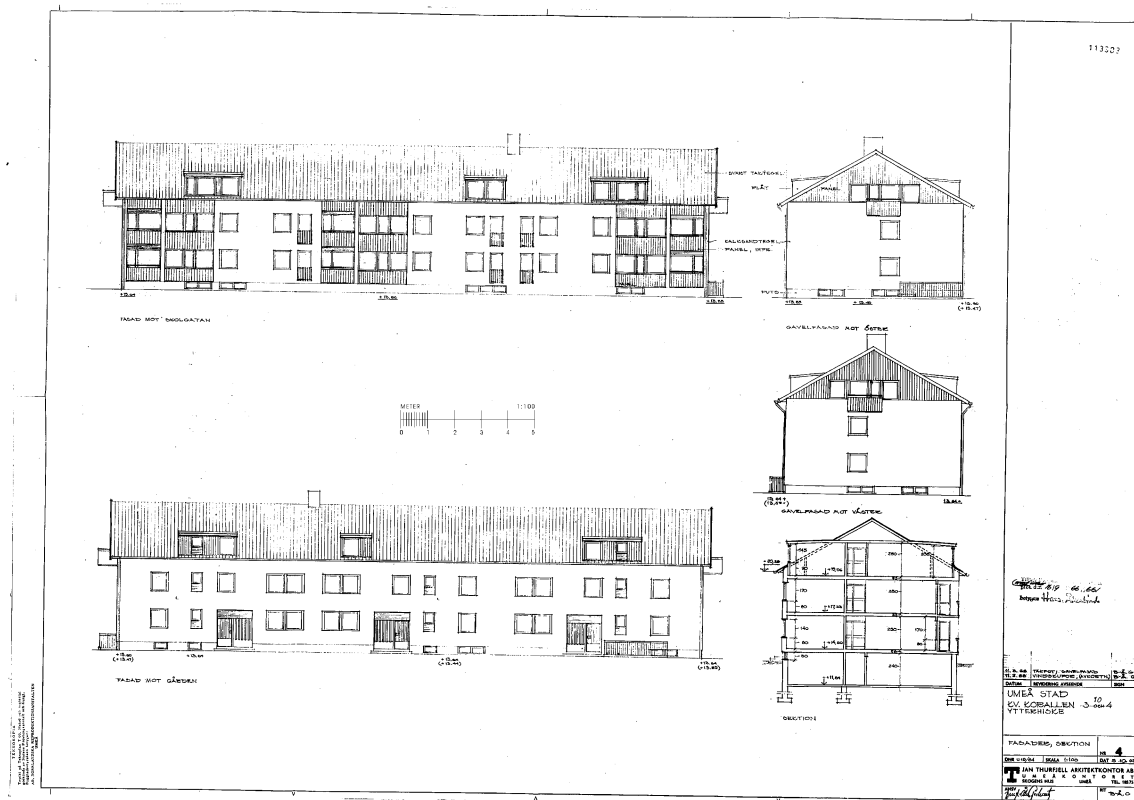
Vy från Hantverkaregatan mot gavelfasad och gångstråk in mot innergård och entréer.

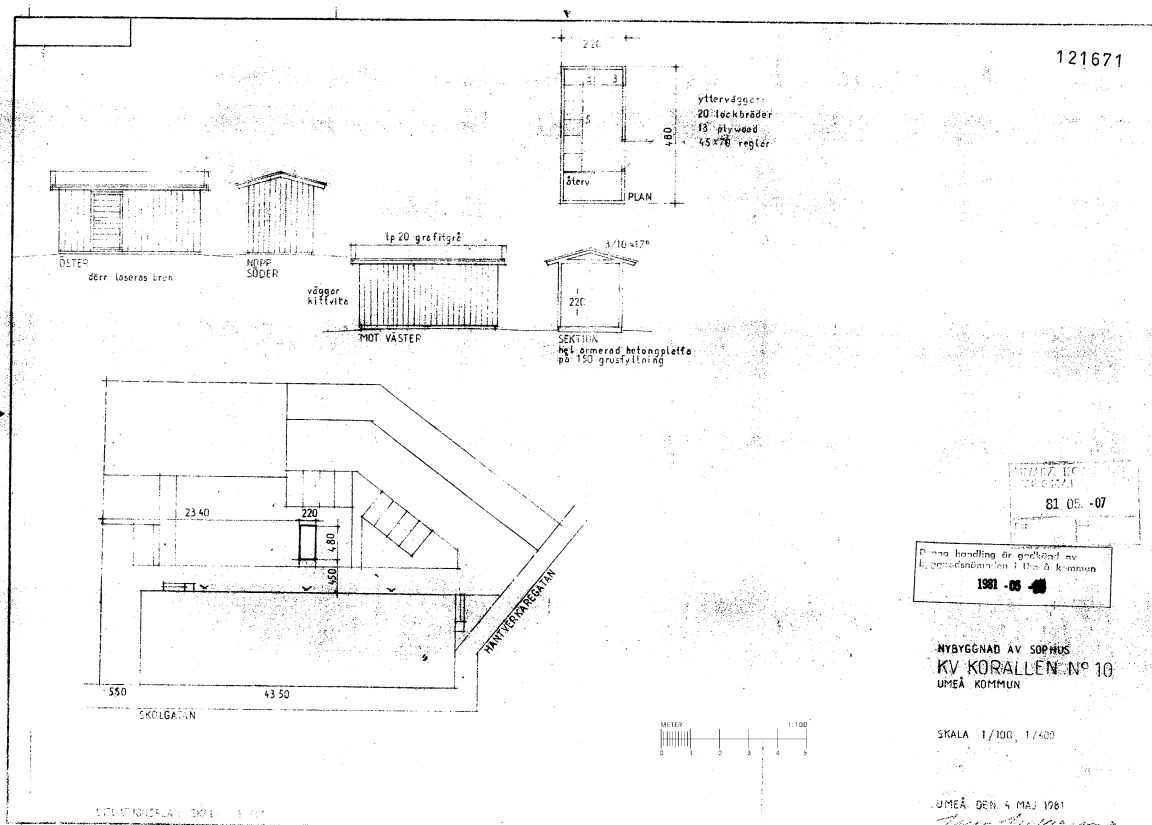
Tillhörande garagelänga från tiden för bostadshusets uppförande.

Vid uppförandet hade taket svart taktegel som bytts ut till röd bandtäckt plåt
Putsad sockel.

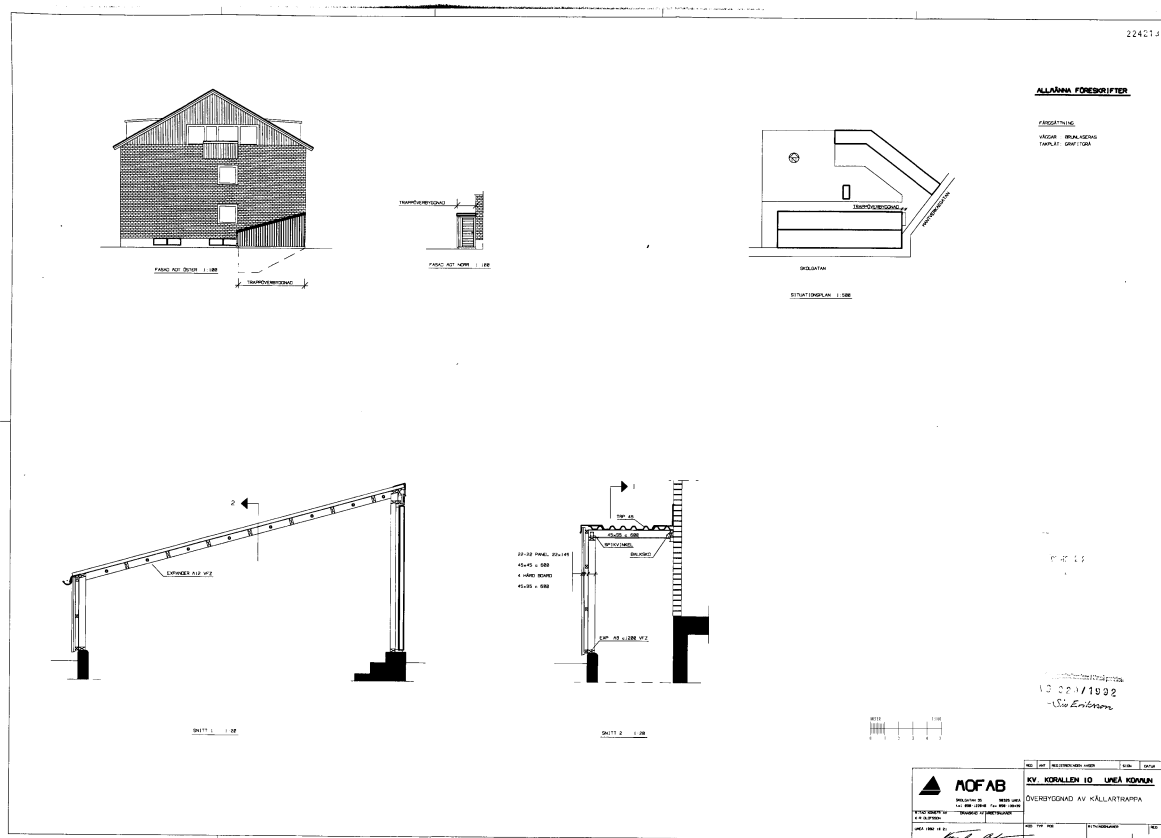

Bygghandling från 1965-66. Uppfördes efter ritningar av arkitekt Bengt-Åke Gerhartz, Jan Thurffjell Arkitektkontor.

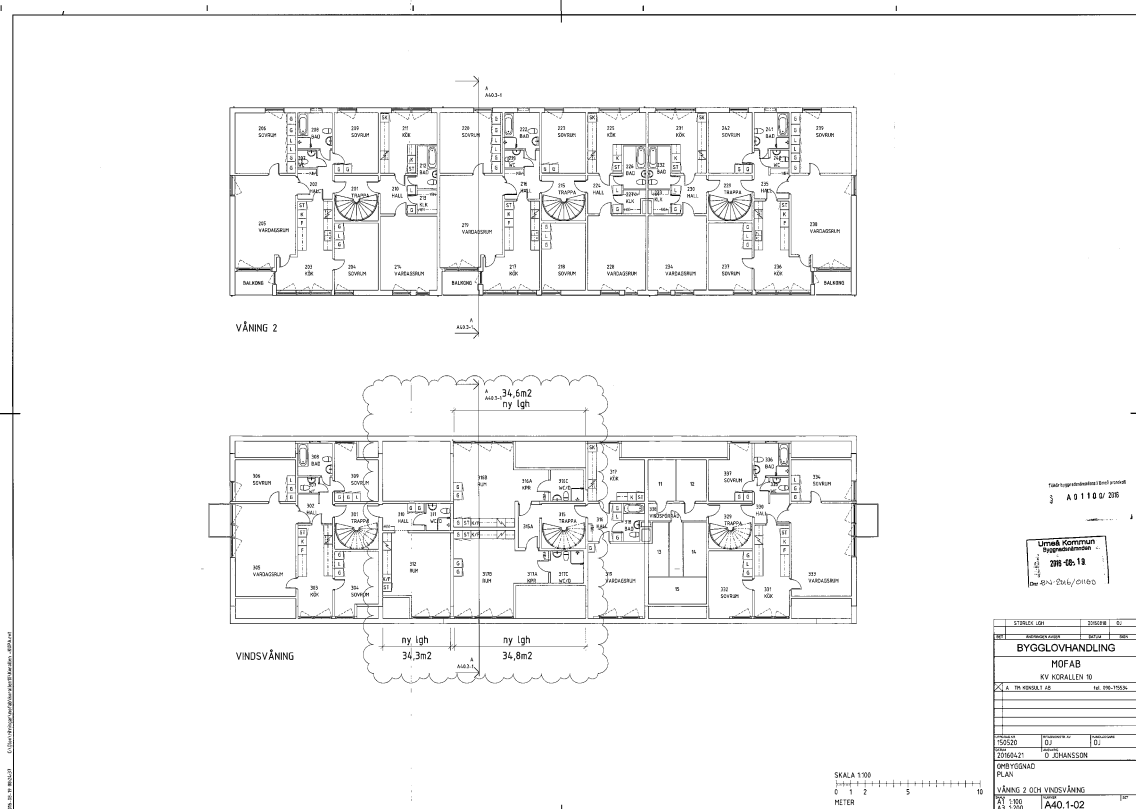
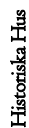
Kompletterande nybyggnad av ett sophus från 1981.

1992 får källartrappen en ny överbyggnad.

2004 fönster på gavelfasad mot öster. Ombyggnad av skyddsrum i källarvåning till lägenhetsförråd. Ombyggnad av lägenhetsförråd på vind till 2st lägenheter inkl. takfönster.

2016 sker ombyggnad av vindsförråd till 3st ca 34m2 stora lägenheter med ett rum och kokvrå. Tillbyggnad av större takkupor.

HISTORIK SAMMANFATTNING

- 1967 – bostadshuset uppfördes. På innergården tillskapas även ett skärmtak för 25-tal bilar, uteplats, lekyta, piskyta och cykelparkering.
- 1981 – nybyggnad av soprum på innergården.
- 1992 – Överbyggnad av källartrapp.
- 2004 – fönster på gavelfasad mot öster. Ombyggnad av skyddsrum i källarvåning till lägenhetsförråd. Ombyggnad av lägenhetsförråd på vind till 2st lägenheter inkl. takkupor. Byte av befintligt svart taktegel till rött plåttak.
- 2016 – Ombyggnad av fastighetsförråd i källarvåning till 44,5m2 lägenhet. Komplettering, byte och igensättning av fönster i källarvåning.
- 2016 – Ombyggnad av vindsförråd till ett rum med kokvrå. Totalt 3st ca 34m2 stora lägenheter. Tillbyggnad av större takkupor.

KULTURHISTORISK KARAKTÄR

Karaktärsdrag att särskilt uppmärksamma, värna och förstärka:

- Tidstypiskt från sent 1960-talet med dåtidens krav på boende inkl. bilparkering, piskplats, uteplats och lekyta för barnen.
- Generös tomtyta mot innergården med stora öppna ytor, planerade träd och buskar.
- Tidstypiskt fasadmaterial i en kombination av två material, vitt tegel (mexitegel) och mörklaserad träpanel. Fin kontrastverkan mellan olika material, ytor och kulör.
- Stora tvålufts-fönster, klädda med bruneloxerad aluminiumplåt. Till synes bevarade i originalskick.
- Tidstypiskt indragna balkonger i fasadliv.
- Tidstypiskt lågt trästaket som ger god insyn till innergården.
- Tidstypiskt trapphus med fina detaljer bevarat i originalutförandet, såsom trapppräcken, dörrar och fönster. Kvalité i val av material i trapphus såsom kalksten på golv och golvsockel.
- Sadeltak som övriga byggnader i kvarteret

KULTURHISTORISK KLASSIFICERING OCH BEDÖMNING AV TÅLIGHET

Huset är sammanbyggt över två fastigheter, vilket är förenligt med gällande detaljplan, men avviker från övriga fastigheter i kvarteret. Hyresfastigheten är den största byggnaden i kvarteret, men har takform och höjd som är hänsynsfull mot stadsbilden längs Skolgatan. Förutom bytet av takmaterial har fastigheten undgått olämpliga ombyggnader. Byggnaden vittnar väl om 1960-talets boendemiljö och bedöms ha ett för kvarteret **medelhögt kulturhistoriskt värde**. Viktigt för framtiden är att trädetaljer behålls brunlaserade och även att fönster och trädetaljer bevaras i samma bruna kulör. Framtida önskemål om inglasning av balkonger måste i så fall anpassa sig till den ursprungliga fasadkaraktären och utföras så genomsläpplig som möjligt. En återgång till svart tegeltak bör övervägas vid nästa takomläggning.

VÄRDEBÄRARE

För att tydliggöra hur de mest betydelsefulla värdena kommer till uttryck i kvarteret följer här ett antal värdebärare. Dessa värdebärare ligger också till grund för bedömningen av områdets tålighet för förändringar sett ur ett antikvariskt perspektiv. Notera att följande punkter inte har någon inbördes rangordning.

- *Inom planområdet finns byggnader som klassificerade som särskilt värdefulla, dvs. värdebärare för riksintresset.*
- *Bostadshusen i kvarteret håller genomgående ungefär samma höjd (två våningar med vind) också i förhållande till närliggande bebyggelse i kvarteren. Det är ett tilltalande kännetecken att bebyggelsens skala överensstämmer med riksintresset AC10.*
- *Byggnaderna på Korallen 2, 7, och 8 har bibehållna exteriörer i tidstypiskt utförande för flerbostadshus under 1930-50-talet.*
- *Flerbostadshuset på Korallen 10 har välbevarad 1960-talskaraktär.*
- *Gedigna material som åldras vackert såsom trä, puts, tegel och sten.*
- *Trä i karm och fönsterbågar överväger fortfarande i kvarteret.*
- *Tidstypiska entréer och trapphus med tydligt formspråk och gedigna material såsom golv och fönsterbrädor av kalksten.*
- *Ursprungliga armaturer, beslag, trycken, dörrblad med eller utan glas, fasta sidoställda glasparter.*

SAMMANFATTANDE VÄGLEDNING FÖR KVARTERET KORALLEN

Successivt uppförande med bostadsbebyggelse under 1900-talet utmärker kvarteret, vilket ger vissa förutsättningar att ännu en årsring bostadsbebyggelse kan adderas till nuvarande bebyggelse från 1920-1970-tal. Hur långtgående anpassning till den befintliga bebyggelsen blir avgörs i slutändan av detaljutformningen, men utifrån föreliggande studie är utgångspunkterna nedan viktiga att beakta utifrån kvarterets kulturhistoriska värden och riksintresset AC10:

- Vid en utveckling av kvarteret är det lämpligast att hus placeras i gatulivet och ges hushöjd enhetligt med de befintliga byggnaderna.
- Korallen 1, som är den kulturhistoriskt sett minst värdefulla byggnaden i kvarteret, bedöms möjlig att ersätta med ny bostadsbebyggelse utan att kvarterets kunskaps- eller upplevelsevärden förloras och riksintresset påtagligt skadas. Av vikt är dock att den nya byggnaden/bebyggelsen medvetet anpassas i höjd och volym till omgivande bostadshus. För att undvika att särskilda kulturhistoriska värden förvanskas behöver en öppning mot Korallen 2 lämnas.
- Entréer bör vara vända mot in mot kvarteret medan fasad mot gatan bör vara stramare för att infoga sig riksintressemiljön.
- Växlande färgsättning av fasad och fönster i traditionella fasadkulörer såsom gult, rött och ljusgrått är typiskt för kvarteret och bör därför eftersträvas.
- Sadeltaksformen bör få fortsätta dominera kvarterssilhuetten.

- Gråmålade sockel/källarvåningar med liggande fönster som håller enhetlig höjd bidrar till att ge stadga och hålla ihop kvarteret om än husens stilideal växlar.
- Garage med pulpettak mot kvarterets inre fastighetsgränser bidrar till att stärka tidstonen från årtiondena vid mitten av 1900-talet.
- Öppen mark för grönska i lek- och umgängessyfte bör planeras in.
- Kompletteringsbebyggelse måste utformas utifrån ett helhetsperspektiv med närliggande bebyggelse, exempelvis förläggas mot inre tomtgräns.
- Det blåprickade byggnaden på Korallen 2 lämnas orörd eller restaureras varsamt samt ges skydd i form av q-märkning i detaljplan för att förhindra rivning och fortsatt förvanskning.

Avslutningsvis påpekas att den som äger eller förvaltar en byggnad också har ansvar för att den vårdas och underhålls med anpassning till byggnadens värden och omgivningens karaktär. Vid renoveringar av samtliga byggnader inom kvarteret Korallen finns skäl att utgå från att underhålla och renovera de ursprungliga husens karaktärsskapande material, kulörer och byggnadsdetaljer i så stor utsträckning som möjligt.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

OTRYCKTA KÄLLOR

Arkiv

Stadsarkivet, Umeå kommun

Ritningsarkiv/bygglov, Umeå kommun

Landsarkivet, Härnösand

Vk.s fotoarkiv, första sidan uppslag: Foto: Jan Olofsson, maj 1984

Opendata.umea.se, kartor umeå stad

TRYCKTA KÄLLOR

Litteratur

Umeå kommun/Västerbottens museum. Byggnadsordningen Väst på stan, ett förhållningssätt till stadens karaktärsdrag.

Länsstyrelsen Västerbotten. Centrala Umeå och f.d Remementet I20. En kulturmiljö av riksintresse.

Hålla hus. Små flerbostadshus 1930-1970.

Hemsidor

Riksantikvarieämbetet, [Riksintresset](#)

Booli.se, sålda fastigheter